

Сазонець Ігор Леонідович

доктор економічних наук, професор, професор кафедри туристичного та готельно-ресторанного бізнесу ВНІЗ «Дніпровський гуманітарний університет»

Саленко Андрій Сергійович

кандидат економічних наук, докторант Класичного приватного університету (м. Запоріжжя)

СОЦІАЛЬНІСТЬ НАУКОВОГО СЕРЕДОВИЩА І ЕВОЛЮЦІЯ СТАТУСУ НАУКОВЦЯ

Інформація стає знанням тільки якщо вона взаємодіє із соціальною системою. Знання за своєю сутністю є соціальною категорією. З одного боку людина, як вчений, дослідник, перетворює інформацію на знання, з іншого боку, індивідуальний інтелект практично не в змозі одноосібно генерувати знання. Таке положення дозволяє визначити основні передумови соціальної взаємодії в процесі генерування знань.

По-перше, людина, вчений який, в перші часи розвитку людства, генерував знання, повинен був спиратися на накопичений емпіричний досвід, а життя одного покоління людей для накопичення такого досвіду було недостатньо.

По-друге, сучасні наукові дослідження проводяться у великих наукових колективах і прориви в науково-технологічному розвитку можливі при наявності співпраці креативних працівників-інноваторів з іншими колегами по колективу, при цьому в кожного є свої функції. Слід визначити, що це зумовлює появу нового виду менеджменту – менеджменту наукових досліджень. Розповсюдженим явищем в наукових дослідженнях на теперішній час є генерування знань шляхом реалізації наукових проектів. Такі проекти складаються з багатьох організаційно-фінансових складових та реалізуються спеціально сформованими колективами.

По-третє, сучасні наукові проекти базуються на наступних організаційно-підготовчих рішеннях:

планування проекту як складової управління науковими проектами; система управління науковими проектами; управління вартістю наукового проекту; управління якістю наукового проекту; управління часом у науковому проекті; управління ризиками у наукових проектах; інформаційний зв'язок у науковому проекті; формування і розвиток наукової проектної команди; інформаційне та програмне забезпечення наукового проекту; світовий досвід запровадження інноваційних форм реалізації наукових проектів; реалізації наукових проектів в інжинірингових школах та проведення конкурсів стартапів; вибір інших пріоритетних форм реалізації наукових проектів.

По-четверте: сучасні наукові дослідження проводяться на основі сформованих в інших колективах баз інформації та баз знань. Такі знання та

інформація розповсюджуються на фінансових засадах, або безкоштовно. В світовій науці сформувалися наукові соціуми корпоративного типу, діяльність яких спрямовано виключно на створення бази інформації або знань (індекси, бази, рейтинги). В монографії М. Поляков визначає, що «база знань - це спеціально організована сукупність даних, що характеризують певну предметну область, і механізм їх обробки (за певними правилами) для отримання аналітичних результатів. Бази знань, так чи інакше, передбачають певну структуру даних, структурування проблемних областей, досвіду експертів, формалізацію завдання та ін. [1, с. 60]. В тому чи іншому вигляді бази знань існували на всіх стадіях цивілізаційного розвитку людства. Однак відмінність сучасних баз знань міститься в тому, що вони є безпосередніми ланками в процесі створення нової вартості високотехнологічних товарів та послуг;

По-п'яте: знання генеруються методом аналізу накопиченого наукового досвіду не тільки шляхом використання баз, але й шляхом вдосконалення методів та форм такого використання. Це ще раз підтверджує соціальну характеристику знання. Більш розгалужений характер набуває соціальна взаємодія учасників процесу генерування знань. В сучасній науці генерування знань проходить на основі все більш складної соціальної взаємодії. Суб'єктами такої взаємодії стають окремі науковці, неформальні творчі колективи (наприклад, наукові школи), створені формальні творчі колективи, наукові та освітні інституції, приватні високотехнологічні корпорації та ін.

Якщо проаналізувати проблему з іншої точки зору, то доцільно визначити зміни в масштабі та формах споживання знань. Масштаби споживання знань збільшилися у зв'язку зі зростанням масштабів економіки та процесами економічної глобалізації. Також цей процес зумовлено змінами у структурі споживання. В наш час все більше зростає частка споживання послуг[2].

Змінюються форми споживання знань. Великі корпорації, університети є одночасно є споживачами і генераторами знань. При цьому корпорації споживають знання у всіх секторах економіки – незалежно від рівня їх технологічності. Відрізняються тільки масштаби споживання. Крім цього, з'являються спеціалізовані корпорації діяльність яких спрямовано на генерацію знань. Такі корпорації не є афілійованими структурами до високотехнологічних корпорацій промисловості, а працюють вже на суто науковому, дослідницькому ринку і продають готові знання. Вони є великими організаціями із складною соціальною взаємодією всередині. В своїй монографії М. Поляков визначає, що «групи (спільноти), які використовують знання, засновані на певному рівні свободи взаємодії, обміну ідеями та діяльності, на спільних цінностях, інтересах, на організаційних формах, що також є результатом соціальної організації. З огляду на те, що використання знань є колективним процесом, це вимагає способів формалізації знань, засобів комунікації та передачі знань» [1, с. 43]. Таким чином, автор акцентує увагу не індивідуальному науковці, а на групі, колективі. Він наголошує на

посиленні процесу колективного характеру наукових досліджень.

Свобода взаємодії, спільні цінності, інтереси, колективний характер творчого процесу призводять до посилення соціальної функції економіки знань. В монографії М. Поляков визначає детермінанти визначення сутності економіки знань, серед яких ми можемо виокремити детермінанти ринково-технологічного характеру та еволюційно-соціального характеру. До перших відносимо конкурентні, технологічні, ресурсно-факторні, до других відносимо політекономічні, соціальні, історичні.

В своїй праці М. Поляков визначає, що соціальні відносини, соціальна спрямованість усталених виробничих відносин не відповідають швидкозмінним вимогам економіки знань. Серед соціальних детермінант економіки знань науковець виокремлює наступні:

- гуманізація, посилення уваги до людини та суспільства
  - розвиток окремих соціальних груп, наприклад, вчених;
  - домінування або рівноправність громадських груп;
  - досягнення високого рівня свободи громадських відносин, економічної свободи, творчості, діяльності, експериментування;
  - поява нових форм соціальної організації, в яких люди можуть об'єднуватися і взаємодіяти для отримання прибутку;
  - гуманізація, посилення уваги до людини та суспільства
  - розвиток окремих соціальних груп, наприклад, вчених;
  - домінування або рівноправність громадських груп;
  - досягнення високого рівня свободи громадських відносин, економічної свободи, творчості, діяльності, експериментування;
  - поява нових форм соціальної організації, в яких люди можуть об'єднуватися і взаємодіяти для отримання прибутку;
  - розвиток соціальних організацій, незалежних від центральної влади;
  - розвиток неформального сектору навчання, освітніх послуг;
  - розвиток простору соціальних комунікацій;
  - посилення ролі громад, розвиток територіальних і мережевих спільнот на протипагу державі і корпораціям.;
  - зміна економічної культури, в тому числі в частині освоєння знань, використання технологій і розробки інновацій;
  - індивідуалізація, автономність особистості, акцент на підвищенні самостійності, відповідальності;
  - поява особливих вимог до влади... (ЕЗ як політико-економічна модель)
- [1, с. 81 – 82].

З наведених соціальних детермінант ми можемо побачити два підходи до їх визначення. Перший підхід – соціальні відносини та соціальний вплив на конкретну творчу особистість науковця, надання їй прав, свобод, забезпечення умов для наукової, творчої діяльності, відповідне достатнє матеріальне і фінансове забезпечення. До таких детермінант ми можемо віднести: гуманізація, посилення уваги до людини та суспільства, розвиток окремих соціальних груп, наприклад, вчених, індивідуалізація, автономність

особистості, акцент на підвищенні самостійності, відповідальності, досягнення високого рівня свободи громадських відносин, економічної свободи, творчості, діяльності, експериментування. Другий підхід - соціальні відносини та соціальний вплив на колективному, суспільному рівні. До таких детермінант ми можемо віднести: домінування або рівноправність громадських, наукових груп, поява нових форм соціальної організації, в яких люди можуть об'єднуватися і взаємодіяти для отримання прибутку, розвиток соціальних організацій, незалежних від центральної влади, розвиток неформального сектору навчання, освітніх послуг, розвиток простору соціальних комунікацій, посилення ролі громад, розвиток територіальних і мережевих спільнот на противагу державі і корпораціям, зміна економічної культури, в тому числі в частині освоєння знань, використання технологій і розробки інновацій, поява особливих вимог до влади при вбудові в політичні структури.

Список використаних джерел:

1. Поляков М. В. Економіка знань: сутність, детермінанти, глобальний ландшафт. Дніпро : Нова ідеологія, 2018. 688 с.
2. Джинджоян В. В., Саленко А. С., Сазонець І. Л. Соціальні детермінанти розвитку сфери послуг в концепції формування постіндустріального суспільства : монографія. Рівне : Волин. обереги, 2021. 190 с.

Данілова Лариса Володимирівна

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету

ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ В УКРАЇНІ

Анотація. Публікація присвячена питанням дослідження формування та реалізації державної політики з питань гендерної рівності в контексті сталого розвитку в ефективній взаємодії влади і громади. На сьогодні, на міжнародному рівні немає єдиного визначення поняття «насильство в сім'ї». ООН визначає насильство в сім'ї як «прояв історично-нерівноправного розподілу влади в стосунках між чоловіком і жінкою».

Ключові слова: гендерна рівність, домашнє насильство, насильство за ознакою статі, гармонізація законодавства.

Мета статті. Метою статті є висвітлення проблемних питань та недоліків правового регулювання з протидії та запобіганню домашньому насильству в Україні. Дослідити теоретичні засади щодо проблеми динаміки насильства та основні нормативно-правові документи формування та